

29 679

Verslag van de zittingen van de Assemblée van de Interparlementaire Unie

Nr. 11

VERSLAG VAN DE 121E ZITTING

Vastgesteld 11 januari 2010

Inleiding

Van 19 tot en met 21 oktober 2009 heeft in Genève de 121e zitting van de Assemblée van de Interparlementaire Unie (IPU) plaatsgevonden. Van de zijde van de Nederlandse Groep van de IPU is naar deze zitting een delegatie afgevaardigd die bestond uit de volgende leden: Atsma (voorzitter), Ferrier, Waalkens, leden van de Tweede Kamer en Vedder-Wubben, lid van de Eerste Kamer. De griffier Interparlementaire Betrekkingen, Nieuwenhuizen, begeleidde de delegatie.

Aan parallelle vergaderingen van de Association of Secretaries-General (ASGP) werd deelgenomen door de heer Bakker, plv. Griffier van de Tweede Kamer en de heer Hamilton, Griffier van de Eerste Kamer.

Briefing op de Permanente Vertegenwoordiging te Genève

Bij afwezigheid wegens verlof, resp. ziekte van de Chef de Poste en de plv. Chef de Poste heeft de delegatie op maandag tijdens een lunch een ontmoeting gehad met enkele medewerkers van de Permanente Vertegenwoordiging. Ieder van hen gaf een uiteenzetting over de verschillende werk- en aandachtsgebieden van de missie. In het bijzonder werd tijdens deze bijeenkomst ingegaan op de werkzaamheden van de OCHA, het VN Office for the Coordination of Humanitarian Affairs in relatie tot o.a. de werkzaamheden en taken van de United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR) en het Internationale Rode Kruis. Verder vormden de besprekingen in WTO-verband en de activiteiten van de World Health Organization (WHO) en UNAIDS naar aanleiding van de recente H1N1-pandemie en de voortgaande campagnes tegen de verdere verspreiding van HIV/AIDS in de wereld onderwerp van gesprek.

Vergaderingen van de Governing Council

De Governing Council, het algemeen bestuur van de IPU, waarin alle leden/parlementen met twee afgevaardigden zijn vertegenwoordigd, vergaderde op 19 en 21 oktober 2009. De voorzitter en de griffier van de delegatie woonden de vergaderingen bij. De Council besloot allereerst het

lidmaatschap van Niger op te schorten wegens de ongrondwettelijke ontbinding van het parlement van dat land en de arrestatie en vervolging van een aantal van zijn leden. Aan de Commissie voor Mensenrechten van Parlementariërs werd het verzoek gedaan de situatie van deze parlementariërs te onderzoeken.

Een jaarlijks terugkerend onderwerp in de najaarsvergadering is de financiële positie van de IPU-organisatie en de vaststelling van de bijdragen van de parlementen voor het jaar 2010. Dankzij enkele vacatures, besparingen op reis- en transportkosten en op vertaal- en uitgeverijkosten vertoont de rekening van het lopende jaar 2009 een overschot van 432 000 Zwitserse francs (ruim € 290 000). Op voorstel van het Executive Committee, het dagelijks bestuur, besloot de Council 150 000 Zw.francs daarvan in te zetten voor het Mensenrechtenprogramma, meer in het bijzonder voor de organisatie van een seminar in Bogotá, Colombia, teneinde daarmee een bijdrage te leveren aan een slepend conflict tussen het Colombiaanse Congres en de andere staatsorganen van dat land over de mensenrechten. Voorts besloot de Council een deel van het bedrag te bestemmen voor onderzoek naar de situatie van enkele parlementariërs in Madagaskar. Weer een ander deel van de niet uitgeputte middelen op de lopende rekening zal, zo besloot de Council, worden bestemd voor de uitvoering van kinderrechtenprogramma's, voor projecten die zijn gericht op emancipatie in politiek en bestuur en voor projecten en seminars inzake geweld tegen vrouwen.

Met betrekking tot de jaarlijkse bijdragen van de leden/parlementen aan de IPU besloot de Council tot een verhoging van de bijdragen van 2% voor het jaar 2010, met dien verstande dat de bijdragen van de parlementen uit de minst ontwikkelde zullen worden ontzien en dat een werkgroep advies zal uitbrengen over de verdeelsleutel van het saldo van de bijdragen aan de organisatie voor de periode 2011–2012. In dat advies zal aan de budgettaire gevolgen van een mogelijk hernieuwd lidmaatschap van de Verenigde Staten aandacht worden gegeven.

De Governing Council nam vervolgens kennis van diverse activiteiten die door de IPU worden ondernomen in samenwerking met de Verenigde Naties. De leden stemden o.a. in met het voorstel om de IPU een grotere rol te geven in het door de VN ontwikkelde initiatief te komen tot een groter onderling begrip voor culturen en religies en tot het bestrijden van polarisatie en extremisme, met de naam Alliance of Civilizations. De Council werd daarnaast geïnformeerd over enkele op handen zijnde parlementaire vergaderingen die eveneens in samenwerking met de VN zullen worden gehouden: de Wereld e-Parliament Conference (nov. 2009 Washington, DC), een vergadering ter gelegenheid van de World Summit on Food Security (Rome, 13 november) en de Parlementaire Vergadering ter gelegenheid van de 15e sessie van de Conference of the Parties to the United Nations Framework Convention on Climate Change (COP15, 16 december).

De President van de IPU, de heer Theo-Ben Gurirab (Namibië) wees de Council in het kader van aanstaande activiteiten o.a. op de door de IPU te organiseren Derde Wereld Conferentie van Parlementsvoorzitters, die zal plaatsvinden van 19 tot 21 juli in het hoofdkwartier van de VN in Genève. In de tweede vergadering van de Governing Council vond de verkiezing van de secretaris-generaal plaats. De enige kandidaat voor deze functie, de zittende functionaris de heer Anders B. Johnson, werd in een geheime stemming gekozen met 177 stemmen voor, 45 stemmen tegen en zes onthoudingen.

Vergaderingen van de 12+

Op zondag 18 oktober en dinsdag 20 oktober vergaderde de groep van westerse landen, traditioneel aangeduid als de 12+, ter voorbereiding van de plenaire agenda en die van de Governing Council.

Een debat vond plaats over de procedure die was voorzien voor de verkiezing van een nieuwe secretaris-generaal. Diverse leden uitten onvrede over de geringe transparantie en openheid van de procedure, die niet heeft geleid tot kandidaatstelling van andere personen dan de zittende functionaris. De 12+ zal zich op korte termijn sterk maken voor een duidelijke, open en transparante wervingen selectieprocedure met betrekking tot de opvolging van de huidige secretaris-generaal.

Naar aanleiding van een schriftelijke enquête onder de leden van de 12+ vond een discussie plaats over de vraag of en zo ja, op welke wijze de IPU en de VN meer zouden moeten samenwerken. Terwijl de leden de noodzaak tot en de voordelen van meer samenwerking met de VN op zichzelf onderschreven, liepen de denkbeelden over een toekomstige vorm van samenwerking nogal uiteen. Denkbaar is dat de IPU, voorzien van een verdragsrechtelijke status van internationale organisatie, zich opwerpt als wereldparlement. Samenwerking met de VN kan echter ook worden verbeterd door, met behoud van de eigen juridische status en doelstellingen, op meer terreinen activiteiten en prioriteiten onderling af te stemmen. Wellicht is op de weg naar meer parlementaire samenwerking ook een rol weggelegd voor regionale parlementaire organisaties, zoals bijvoorbeeld de Raad van Europa, die zichzelf als gesprekspartner over dit onderwerp reeds heeft gemeld. De vergadering besloot tot het vormen van een werkgroep die met name de internationaalrechtelijke aspecten van diverse opties nader zal verkennen.

De vergadering van de 12+ sprak zich vervolgens uit over de vraag aan welke van de voorgestelde onderwerpen voor een plenair debat over een zgn «emergency item» zij haar stem zou geven. Door Iran en Oman was de situatie in Gaza voor dit debat voorgedragen, Australië had het onderwerp «voedselveiligheid» voorgesteld, Cuba wenste een plenair debat over de gevolgen van een in Honduras gepleegde staatsgreep terwijl tenslotte Oeganda het voorstel had ingebracht te debatteren over de noodzaak van meer landbouwkundig onderzoek teneinde de gevolgen van natuurrampen beter te kunnen bestrijden. Besloten werd steun te verlenen aan één voorstel waarin de door Australië en Oeganda ingebrachte onderwerpen zouden worden gecombineerd. Door de voorzitter van de Nederlandse delegatie werd de heer **Waalkens** voorgedragen voor het lidmaatschap van de zgn «drafting committee» die een ontwerp-resolutie voor dit debat zou voorbereiden.

Op verzoek van de President van de IPU heeft de vergadering van de 12+ zich beraden over de voordracht van kandidaten voor twee vacatures in de Adviesgroep inzake VN-aangelegenheden. Namens de delegatie stelde de heer **Atsma** zich voor een plaats in die commissie kandidaat. Tijdens de 122e vergadering van de IPU in het voorjaar van 2010 zal de President over de vervulling van de vacatures een besluit nemen.

De plenaire vergadering

Na een stemming tijdens haar eerste plenaire bijeenkomst op maandag 20 oktober 2009 besloot de vergadering het door Australië en Oeganda gezamenlijk ingediende onderwerp «parliamentary action to ensure global food security» te agenderen als «emergency item». Namens de Nederlandse delegatie voerde de heer **Waalkens** daarover het woord. Hij wees ter inleiding van zijn betoog op de eerste millenniumdoelstelling van de VN, die inhoudt dat het aantal mensen dat in extreme armoede leeft in het jaar 2015 gehalveerd zal zijn vergeleken met het jaar 1990. De internationale gemeenschap heeft zich aan deze doelstelling verplicht omdat honger en armoede de meest mensonwaardige omstandigheden in de wereld zijn. Ten onrechte heeft diezelfde internationale gemeenschap landbouw en voedselvoorziening afgedaan als problemen die zij wel tot een oplossing zou brengen. Dat is een grote vergissing gebleken. Na jaren van schromelijke verwaarlozing van de landbouw en niet wereldwijd

ingrijpen in de enorm nadelige gevolgen van de klimaatveranderingen, zien we dat de honger en de armoede in met name de Sub Sahara dramatische vormen aanneemt met het gevolg dat grote groepen mensen gaan migreren, hetgeen tot grote spanningen en nieuwe conflicten leidt. En ook in de Hoorn van Afrika neemt het aantal en de omvang van hongersnoden toe. Wereldwijd raakt het armoede- en hongerprobleem zo'n 1 miljard mensen.

De heer Waalkens zei van mening te zijn dat parlementariërs over de gehele wereld, in het licht van de Klimaatconferentie in Kopenhagen, de grote voedseltop in Rome en gelet op de conclusies van de G8/G20, eindelijk zullen moeten laten zien dat de landbouw en de voedselvoorziening hen ernst is en dat het dus dringend nodig is deze onderwerpen hoger op de agenda te zetten. De aard van de problemen vergt dat wij nu snel en op wereldwijd niveau gaan samenwerken: kennis en technologie ontwikkelen en delen, fondsen vormen en onze politiek verantwoordelijke ministers van financiën en ontwikkelingssamenwerking dwingen om hun verantwoordelijkheden te nemen. Vanuit de Westerse landen zal krachtig hulp moeten worden geboden om investeringen in landbouw in de minst ontwikkelde en ontwikkelingslanden te stimuleren; in die landen zullen regeringen en parlementen zelf ook hun verantwoordelijkheid moeten nemen. Versterking van de landbouw daar kan ook leiden tot betere prijzen van landbouwproducten die zij kunnen exporteren. Nederland doet al veel op het terrein van overdracht van kennis en know-how over succesvolle en duurzame landbouwmethoden en wil haar inspanningen voortzetten en effectiever maken. Spreker verwees aan het slot van zijn betoog naar de mede door hem opgestelde ontwerp-resolutie. (kortheids-halve moet hier naar de tekst van de resolutie worden verwezen: www.ipu.org: functioning and documents: resolutions of assemblies)

Paneldiscussie: de rol van parlementen in het ontwikkelen van Zuid-Zuid- en Driehoeksamenwerking in het licht van de millenniumdoelstellingen.

Ter voorbereiding van een formeel debat over dit onderwerp tijdens de 122e vergadering van de IPU in 2010 in Bangkok was aan de delegaties een inleidend rapport toegezonden van de hand van de heer F. de Donnea (België) en de heer G. Lubinda (Zambia). Bij Zuid-Zuid samenwerking wordt in dat rapport bedoeld op samenwerkingsactiviteiten tussen enerzijds recentelijk geïndustrialiseerde Zuidelijke landen en anderzijds minder ontwikkelde naties op het Zuidelijk halfrond.

Aan de discussie over dit onderwerp werd deelgenomen door mevrouw **Ferrier**, die haar betoog aanving met de opmerking dat er volop gediscussieerd wordt over de effectiviteit van ontwikkelingssamenwerking. Terwijl enerzijds vast staat dat die samenwerking veel goede resultaten heeft opgeleverd, moet anderzijds worden erkend dat er ook negatieve effecten van ontwikkelingssamenwerking zijn. Eén van de belangrijkste en meest lastige negatieve gevolgen bestaan erin dat de ogen van zowel regeringen als inwoners van ontwikkelingslanden teveel zijn gericht op de donoren. De donoren zijn degenen die beslissen wat er gebeurt. De Zuid-Zuid samenwerking kan, zo wordt gelukkig in de IPU erkend, tot enorme mogelijkheden en resultaten leiden: uitwisseling van ervaringen, ideeën en initiatieven. Het succes van ontwikkelingssamenwerking is in de eerste plaats afhankelijk van de aanpak van de ontwikkelingslanden – hun regeringen en hun inwoners – zelf. Dat legt een buitengewoon zware taak op de schouders van parlementariërs in ontwikkelingslanden, want zij zijn degenen die hun regeringen moeten vragen verantwoording af te leggen over hun activiteiten. Vaak zijn regeringen van ontwikkelingslanden meer geïnteresseerd in wat donoren zeggen dan in datgene wat haar eigen bevolking te zeggen heeft. Parlementariërs zouden mogelijkheden en middelen moeten zoeken om op het Zuid-Zuid niveau samen te werken.

Zij moeten proberen het daarbij niet bij woorden te laten, maar moeten trachten tot concrete acties te komen. Mevrouw Ferrier vervolgde haar betoog met de stelling dat ook de parlementariërs in donorlanden een verantwoordelijkheid hebben. Zij moeten de voordelen van Zuid-Zuid samenwerking en van de Noord-Zuid-Zuid samenwerking voor de hele wereld herkennen en erkennen. Een mogelijke manier om die samenwerking te versterken zou kunnen liggen in het betrekken van migrantengemeenschappen bij het formuleren van ontwikkelingsbeleid in donorlanden. Onze wereld staat voor vele uitdagingen. Zuid-Zuid-samenwerking kan werkelijk verschil maken. Om tot succes te komen moeten de donorlanden wel inzien dat hen een beetje bescheidenheid past opdat ontwikkelingslanden de ruimte krijgen de samenwerking op hun manier te organiseren en inhoud te geven.

Ontmoeting met leden van de delegatie van de National Assembly van Afghanistan

Op initiatief van de Nederlandse delegatie vond op 26 oktober een bespreking plaats met enkele leden van het Afghaanse parlement, de zgn Wolesi Jaira. De Afghaanse delegatie werd geleid door de heer Sayed Ishaq Gailani. Hem ontmoette de delegatie eerder tijdens de najaarzitting in 2007.

De heer Gailani, die zijn inleiding aanving met dankwoorden jegens Nederland en zijn militairen voor hun inspanningen en inzet voor de veiligheid van het Afghaanse volk, schetste op verzoek van de delegatie kort de huidige omstandigheden in Afghanistan, na de uiteindelijke hervkiezing van president Karzai. De verkiezingen hebben duidelijk gemaakt dat er onder de bevolking een enorme verdeeldheid heerst over de verdere koers van het land. Naast verdeeldheid bestaat veel onderling wantrouwen die de burgeroorlog nog steeds voedt. De aanwezigheid van de NAVO-troepen heeft tot nu toe onvoldoende uitzicht geboden op een definitieve oplossing van de problemen. De inzet van de NAVO-strategie, het drieluik: defence, diplomacy, development, werpt onvoldoende vruchten af. In het hele land is nog steeds sprake van oorlog. De provincie Uruzgan vormt daarop een enigszins positieve uitzondering omdat de oorlogshandelingen daar al geruime tijd minder intensief zijn. Daaraan is de constructieve en diplomatieke wijze van optreden van de Nederlandse troepen debet. Ook de goede relaties tussen Afghaanse overheidsfunctionarissen en medewerkers van de Nederlandse ambassade dragen bij aan een vermindering van spanningen in het gebied.

Met betrekking tot het onderdeel «ontwikkeling» toonde de heer Gailani zich minder optimistisch.

Er is sprake van een paradox: de oorlog maakt het vrijwel onmogelijk één van haar belangrijkste achterliggende oorzaken, de lucratieve teelt van papaver en cocabladeren, aan te pakken. Met een nog steeds groeiende afzetmarkt in het Westen, vooral ook Europa, hebben de meeste Afghaanse boeren er geen enkel belang bij over te schakelen op andere producten, zoals bijvoorbeeld saffraan. De productie van heroïne en cocaïne en heroïne is bovendien vaak in handen van Europeanen die beschikken over de kennis, de techniek en de grondstoffen om deze drugs te fabriceren. Klaarblijkelijk worden deze mensen met rust gelaten. De landbouw in het land is door deze ontwikkelingen vrijwel ten onder gegaan. Voor zover boeren al pogingen ondernamen om hun landbouw te richten op de productie van voedsel, zijn de daartoe gepleegde investeringen (irrigatie, werktuigen etc.) door oorlogsgeweld vernietigd. Pas zodra er sprake zal zijn van echte veiligheid in Afghanistan mag men hoop hebben op een wederopbouw van de landbouwsector.

De heer Gailani wees vervolgens op het feit dat voor vele Afghanen, vooral de jongeren onder hen, een perspectief op de toekomst steeds verder weg komt te liggen doordat het onderwijssysteem in het land

volledig is ingestort. Veel schoolgebouwen zijn verwoest, leraren zijn, ook door te lage salarissen, niet meer te vinden en aan lesmateriaal bestaat groot gebrek. Het zal veel geld en tijd kosten dat alles straks weer op te bouwen.

Gevraagd naar een reactie op het besluit van Nederland om zijn troepen in het najaar van 2010 uit Afghanistan terug te trekken, merkte de heer Gailani nogmaals op veel waardering en respect te hebben voor de wijze waarop Nederland een bijdrage levert aan de verbetering van het lot van vele Afghanen. Niet alleen maakt die aanwezigheid veel verschil voor de Afghaanse bevolking, zij is ook van invloed op de wijze waarop andere landen binnen NAVO-verband hun bijdrage leveren. Uiteraard is het aan de Nederlandse regering en parlement te besluiten of en wanneer haar aanwezigheid in Afghanistan eindigt. Voor Afghanistan is het van het grootste belang dat de internationale gemeenschap zich blijft inzetten voor de toekomst, ook op de lange termijn. Met het oog op die langere termijn zal er een Marshallplan voor de wederopbouw van de Afghanistan moeten komen.

De voorzitter van de delegatie,
Atsma

De griffier van de delegatie,
Nieuwenhuizen